

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 10 Din.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Kako bomo kaznovali demokratsko nasilje?

Na vsak način bo treba v Ljubljani storiti nekaj posebnega, da dobe demokraciji enkrat za vselej dober pouk. Centraliste hočejo igrati, dokler jim nese, celo državo urediti po enem kopitu in pravilo, da je to potrebno zaradi zedinjenja troimenega naroda, kadar pa se kaže, da bi to enotno kopito znalo streti še tiste žalostne ostanke njih stranke, ki so jim na razpolago po slovenskih mestih, takrat — postanejo separatisti in postavljajo za slovenska mesta (pa samo za slovenska!) poseben volilni red. Proti temu očitno pristranskemu in le na korist njih stranke umerjenemu volilnemu redu se mora odločno postaviti vsak, kdorkoli ima še vsaj nekaj čuta za javno pravičnost.

Toda kako?

Opozicijske so v Ljubljani vse stranke, razen demokratov. To je gotovo in radi priznamo to tudi klerikalcem, čeprav imamo z njimi najhujše boje. Kajti ono je opozicija, drugo, popolnoma drugo je pozitiven program, kako si zamišljamo in oni irreditev sedanjega nereda. Kakor je gotovo, da se glede programa ne bomo nikdar približali, tako je pa tudi gotovo, da moramo v boju proti demokratskemu nasilju postaviti začasno vse programe v kot, ker drugače bi to nasilje — zmagalo. Saj so se demokratje baš zato odločili za ta volilni red, ker računajo, da se opozicija vsled programatičnih razlik in zaradi strankarske zagrizenosti nikakor ne bo mogla zediniti na skupen nastop pri volitvah.

Razen socialistov in klerikalcev sta opozicijski še dve stranki: komunistična in narodno-socialna. Prva ne prihaja v poštev, ker so jo demokraciji uničili za ves čas svoje vlade. To komunisti dobro vedo in imajo zato razen gorenjih razlogov, razen sovraštva do svojih zatiralcev in razen programatičnega nasprotja še en poseben razlog za svoj protidemokratski boj: samohranilo! Oni vedo, da bodo smeli nastopiti kot stranka v Jugoslaviji šele takrat, ko bo strto demokratsko nasilje. Zato se nam zdi, da ne bo niti enega komunističnega, ki bi volil demokrate, da jih ne bodo volili niti tisti reveži, ki so šli demokratom pomagat ustanavljati strokovne organizacije. Volitve bodo tajne, takrat niti zlato ne bo pomagalo: revež ga bo morebiti vzel in obljubil svoj glas, oddal ga bo na drugam, eni izmed ostalih treh opozicijskih strank.

Tudi z narodnimi socialisti se mi ne bomo mogli mnogo več zblížiti nego s klerikalci. Čeprav so v mnogih ozirih zadnje čase kazali dobro voljo delati proletarsko politiko, vendar jih ne moremo priznati za socialiste, dokler se ne postavijo na razredno stališče. Naglašanje narodnosti pa je v direktnem nasprotju z razrednim bojem istotako kakor njihov monarhizem, ki ga znajo še slabše skri-

vati nego klerikalci. Dokler se to ne izpremeni, bomo mogli delati skupno z njimi samo pri negativnem delu, pri pobijanju demokratskega nasilja. Vsekakor pa verujemo tudi njim, da hočejo to nasilje pobijati tudi oni.

Končno verujemo, da hoče to vse ljudstvo, vse ročno in duševno delavstvo. Žalibog si pa to ljudstvo menda ni v svesti težkoč, ki se postavljajo skupnemu delu opozicije nasproti.

Proti demokratom bo treba postaviti eno samo skupno kandidatno listo.

To se pa lažje pove nego naredi. Vsaka stranka bo zahtevala zase župana in čimveč odbornikov, nobena izmed njih ne bo hotela drugi priznati prednosti, ker ni in ne more biti nobena tako nesebična, da bi prepuščala nasprotnikom večino iz gole požrtvovalnosti za slogo med opozicijo. In če bi vodstvo katere izmed njih bilo res tako požrtvovalno, pristaši ne bi bili, ti bi se uprli in pokazali takemu slogaštvu hrbet.

Pravega merila nimamo za pravično razdelitev mandatov. Nikakor ni mogoče razdeliti jih po številu glasov pri zadnjih volitvah, ker mislijo vse stranke, da so

medtem zrastle, seveda misli to vsaka le o sebi, o nasprotnih strankah ne. Po vrhu pa bodo radi demokratskega nasilja morali komunisti oddati svoje glasove eni izmed teh treh strank, vsak pač po svojem okusu, katere mu je nač slučajno najbližja, in istotako bodo zaradi istega nasilja tudi mnogi demokraciji volili protidemokratsko. Zato bo razmerje med posameznimi opozicijskimi strankami vsekakor precej drugačno.

Kako ugotoviti to razmerje tako pravično, da bi bila vsaka stranka zadovoljna? Trdimo, da to ni mogoče drugače nego potem posebnih zasebnih volitev, ki bi jih izvedle opozicijske tri stranke pravočasno na temelju volilnega imenika in najlažje na približno enak način kakor pri pravih volitvah. Take volitve bi razmeroma ne veljale veliko, imele bi pa krasen uspeh: na temelju razmerja glasov bi se postavila za prave volitve skupna opozicijska lista, ki bi bila popolnoma pravična i glede števila mandatov i glede njih vrstnega reda, tako da bi bile zadovoljne vse tri stranke, naizodovolnejše pa tisto danes tako strašno tepeno ljudstvo, ki ne želi ničesar drugega tako željno, kakor da pokaže demokratom, da jih ne mara.

Politične vesti.

+ Iz narodne skruščenosti, 27. t. m. se je vršila v belgrajski poslanski zbornici prav burna seja, ki je na eni strani pokazala, da vladna večina navzlic bližnjim volitvam ne mara odnehati od svojih protizakonitih, balkanskih metod, na drugi strani pa, da enoten nastop opozicijskih strank z lahkoto parira vsakemu nezakonitemu dejanju tiste žalostne večine. Med važnimi vprašanji, ki pretresajo naše dnevno politično življenje, je vprašanje nastopa proti oboroženim jugofašistovskim tolpom, ki jih vladotvorci podpirajo, da bi opozicijske stranke, če ne na drug, pa vsaj na ta način prestrašili v delovanju proti njihovi korupciji. Dr. Korošec je v parlamentu s konkretnimi slučajmi postavil notranjega ministra Marinkovića na odgovor, ki je pa na interpelacijo odgovoril s cinično nesramnostjo, da so krvavi spopadi nekaj navadnega, kjer se dve stranki prepirata! Izjavil je interpellantu in s tem opoziciji kar v brk, da nikakor ne nastopi proti nacionalističnim frkolinom z drastičnimi odredbami, ker jih zakon baje — ne predpisuje. To pomeni, da vlada noče v tem slučaju ravnati se po zakonih, ki jih je sama skuhala, da bo pa še nadalje uporabljala bombe in nože nezrelih in neodgovornih elementov kot svoje politično orožje. Na tako izzivanje skoro ni bilo mogoče drugače odgovoriti, kot da se bodo morali mirni državljani z orožjem v roki postaviti v bran proti vladotvornim napadalcem, kar nam daje

slutiti še črne dneve v bližnji prihodnosti. Če se proletariat še ne bo ves spametoval in upostavljal v najkrajšem času svojih nekdanjih enotnih organizacij, ne vemo, kam bomo še priadrali. Na dnevnem redu je bila debata o zakonu ministrske odgovornosti, ki ga v sedanjih oblikah naši bralci dobro poznajo iz že objavljenih člankov. Precej od začetka je nastopil sodrug Etbin Kristan, ki je izjavil, da opozicija zapusti sejo, da onemogoči vladi kvorum. Nato so se vsi opozicijski poslanci odstranili, razen poslanca Mpskovljevića in Protića, ki je vladi bral težke levite, ker je hotela s tem zakonom po čisto nepravilni poti prodreti v parlamentu. Ko je prišlo do glasovanja, se je izkazalo, da je navzočih samo 127 poslancev, da torej ni bilo kvoruma. Vladotvorci so kar besneli. Opozicijske poslance, ki so se med tem vrnili, so psovali in sodr. Etbina Kristana pri njegovem govoru tako motili z medklci, da ga ni bilo mogoče razumeti. Predsednik je končno izjavil, da bo poslanec, ki se niso udeležili glasovanja, odtegnil dnevnice in da vpokliče vse poslance, ki so na dopustu. Na ta način pa vladna klika, da bo vendarle dosegla sprejetje svojega zakonskega zmačka.

+ Bridek dovtip je menda hotel napraviti tržaški »Piccolo«, ki je dobil iz Pariza izvirno poročilo, da je jugoslovanska vlada v sporazumu z zavezniki pozvala ruskega roparskega vodjo Wrangla, naj zapusti naše ozemlje. Baje se ta hoče naseliti v Avstriji ali na Madžarskem.

Posojila še niso sklenili, pa že se razširjajo po belgrajskih listih in v finančnih krogih tkzv. »čedne govorice«, kateri poslanci in ministri so se udeležili meetanja pri pogajanjih za posojilo in kako so pri tem »zaradili«. Med barantači imenujejo seveda v prvi vrsti slovitega Pašićevega sina, ki je doslej menda bil soudeležan že pri vseh korupcijskih afera, ki so jih počeli naši vladotvorci, pri čemer mu gre visoka pozicija njegovega očeta zvesto na roko. Govorice bodo utemeljene, ker je vlada sklenila, da ne napravi o posojilu do 1. junija (potrebuje namreč časa, da si izmisli kako diplomatsko laž!) nobenega sklepa in tudi ne poda do tedaj nobene izjave. Gnojna dejanja, s katerimi je belgrajska porodica napolnila svoje posode in ki jih je doslej znala diskretno skrivati pred javnostjo, so priklopela in tečejo po vseh robih preko in razširjajo neznosen smrad po vsej tej lepi zemlji »od Triglava do Vardara«. Ravno prav, ker se bližajo volitve, ko bo zavedno ljudstvo svoje nečiste kapitane v njihovi lastni gnojnici zadušilo!

Zadnji zdihljaji pred smrtjo so triki, kakor jih uporablja vladni korupcionizem, da bi se zdržal še nekaj časa pri življenju. Tak trik je n. pr. to, da hočejo demokrati in radikalci prihodnje volitve izvesti na podlagi ljudskega štetja 1. 1910., ker je ta statistika za Srbijo mnogo ugodnejša kot ona iz leta 1921. Razumljivo: Ključna računa na nezavednost, ki jo je pokazalo srbsko pleme za zadnjih volitev, ko si je ravno na temelju te nezavednosti mogla priboriti številčno večino. Ampak mislimo, da je danes ljudstvo že povsod slišalo diktature par izkoriščevalcev v Belgradu, ne samo pri nas, temveč tudi v Srbiji.

Splošna stavka v Rimu, ki je bila izzvana po zadnjih zelo krvavih spopadih med komunisti in fašisti, se nadaljuje. Laška vlada, ki je zagrozila, da bo s silo nastopila proti stavki, če se ne konča, si svoje grožnje ne upa izvesti.

Patriotične manifestacije pred kraljevim čimom, »Samouprava«, glavno glasilo radikalne stranke v Belgradu, je priobčilo 24. t. m. sledeče vrstice: Kraljeve čizme. — Paradne čizme, v katerih se bo poročil Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander, je izdelal čevljar g. Josip Kranjčec iz Osijeka. Kakor javljajo časopisi v Osijeku, so te slovite čizme, ki so razstavljene v izloženem oknu na najbolj prometnem trgu, izzvale senzacijo ter so dale povod za celo vrsto patriotičnih manifestacij. — Ali nam je potreba dodajati še razlago? Upamo, da si jo bo razsodni bralec sam naredil.

K zmagoslavnemu pohodu italijanske kraljeve dvojice v zasedenem ozemlju. Pretekli teden je potovala italijanska kraljeva dvojica po zasedenem ozemlju, kjer ji je prirejalo meščansko prebivalstvo laške in slovenske narodnosti prisrčne ovacije. Tržaška »Edinost« je pisala o njegovem prihodu na dolgo in široko, celo pesmi Emanuela na čast, je priobčila v slovenskem in laškem jeziku. Mislimo, da ni odveč, če še dostavimo, da je podčrtavala iste srbske stavke, ki jih je govorila kraljica z dr. Wilfanom in drugimi tržaškimi prvaki. Laška kraljica je — slovenskega rodu, tako so se širokoustili ubogi na duhu. Laški socialistični časopisi so bili seveda drugega mnenja. Ker so njihove napitnice zelo zanimive, priobčujemo najlepšo, ki je izšla v goriskem republikanskem listu »Liberta« v sledeči doslovni obliki: »Resnica je samo ena in ta je točno ta: da Julijska Benečija noče ničesar vedeti o prihodu N. V. kralja. Da ima vladar naše lepe dežele (do kdaj?) vso pravico, da vživa svojo državljansko svobodo in prepotuje Italijo podolž in počez, noče nihče dvomiti. Toda tepci naše meščanske družbe hočejo dati njegovemu prihodu v Julijsko Benečijo pomen, ki ga nikoli ne more imeti. — Po kaj prihaja gospod Viktor Emanuel sem gor? Kaj prihaja predstavljat? Kajti če misli v svojem visokem in ponosnem molku trgati med ljudstvom, zbranim ob mimo-hodu kraljevih avtomobilov, cvetk navdušenja, se jako moti. Pravega ljudstva ne bo zraven niti sence. Pač pa bo tamkaj mnogo mumij, ki se smirde po dunajskih muzejih: kameniti stebri v fraku, ki so bogve kolikokrat upognili kolena

pred prosilim schönbrunskim tigrom; figure, ki nosijo danes naslov senatorjev in kavaljerov. In okoli mumij bodo vihrala bela oblačila mnogostevilnih deklet, ki jih bo meščanska velikodušnost senatorjev in kavaljerov prisilila, da bodo podajale cvetlice, ko bo šel mimo »vzvišeni« (ali niso ravno tako nazivali prejšnjega vladarja?) vladar. — Toda Njegovo Veličanstvo prihaja med nas predstavljat Italijo. Ta je pa debela. Italiji sta najmanj dve: Italija bankrotierjev, falirancev, sideritov, morskih psov, tatov vseh vrst, morilcev vseh osvobojenih in neosvobojenih dežel, birokratov, komisarjev Mosconljevega tipa in toliko drugih več ali manj slavnih koblic, ki ne obžirajo samo dežele, ampak tu, kjer bi bilo najbolj potrebno pokazati toliko opevano tisočletno latinsko kulturo, sramote ime Italije. — Ali je to Italija, ki jo predstavlja kralj? Slaba kupčija, zares. S to Italijo nimamo ničesar skupnega, ako ne krutosti vlade in prijetnosti reakcije. — Naša Italija, ki jo naše ljudstvo ljubi in razume, je pač vse druga. In kralj je ne more predstavljati. To je Italija vseh tlačanih sil, Italija ljudi, ki delajo in žive v revščini. Italija mož, ki se jim more očitati le ena krivda — da so namreč rešili celo domovino, a se niso znali otresti uši, ki jo okužujejo in zažedajo. — Ne vemo, če pristaja malemu kralju, da pride v Julijsko Benečijo prevzemati odgovornost za vse zlorabe, zatiranja, barbarstva in umore, ki so se izvršili na škodo našega ljudstva v imenu Italije, ki jo on predstavlja. Tega tudi vedeti nečemo. — Gotovo je samo eno: da naše množice žvižgajo na vse kraljeve kočije in avtomobile: da naše ljudske množice hočejo, da pomenjati odrešenje kruha in ljubezen, ne pa preganjanja, tlačanja, zločina, brezsrčnosti; da naše ljudske množice hočejo, da bodi Italija domovina, ne pa liha sramote, sodelovanje, temelječe na medsebojnem zaupanju, ne pa konkurenca, plodonosno delo, ne pa brezposelnost, cvetoče obilje, ne pa revščina. — Toda tega vzvišeni potnik ne more nikdar razumeti. Kajti kraljeva potovanja se narejajo v Italiji ravno tako kakor drugod, vedno po enem kopitu. Zastave in mlaji, da vzvišeni gospod ne more zazreti revščine v ozadju. Narejene Potemkinove vasi nikakor niso posebnost caristične Rusije. Jutri bo Julijska Benečija nekaj vedela o njih. S to razliko, da bo našel kralj ob svojem potu na mesto pročelij lepih hiš toliko smrdeče mrhovine naše politike. In ako si pri tem ne bo zatisnil nosu, bomo opravičeni dvomiti, da teče po njegovih žilah res najčistejša plemenitaska kri. — In sedaj naj le pride. — Toda gotov naj bo, da ga ljudstvo ne mara. Ne marajo ga delavske množice. Ne marajo ga množice poljskih delavcev. — Kaj ostane potem še od prebivalstva, ki naj se naslaja ob njegovem pogledu? Zelo malo. — V tem pa kličemo ljudstvu kakor lansko leto: »Ven z zastavami ob kraljevem dohodu! Toda bodo to žalne zastave! Črne zastave in črne preproge! V znamenje protesta proti vsem krivicam, ki nam jih je prizadejala oficijelna Italija! Proti zatiranju svobode! Bodi en sam klic protesta in upanja: Živele republike!«

Izvajanja sovjetskega voditelja Radeka o genovski konferenci. Nemški časopisi objavljajo pogovor Ravula Verenila, zastopnika francoske komunistične stranke, ki ga je imel s sovjetskim voditeljem Radekom na kongresu nemške komunistične stranke v Berlinu. V tem pogovoru sta razpravljala o bodoči konferenci v Haagu, kjer so bile prve mednarodne mirovne in razorožitvene konference in to že pred svetovno vojno, seveda brez uspeha. Izpogovorila sta tudi o pretekli genovski konferenci, na kateri so hoteli zapadne države za več desetletij vpreči sovjetsko Rusijo v težki voz zapadnega velekapitalizma, s čimer bi padla na stopnjo suženjskih držav in držav. Ker bo marsikateri sodruha zanimalo izvajanje sovjetskega voditelja o genovski konferenci, ga navajamo:

»Upoštevati moramo — je izjavil Radek — tri strani konference. Prva se tiče boja med Francijo in Rusijo, druga gospodarskih odnosov med Rusijo in svetovnim kapitalizmom, tretja se tiče hodočnosti. — Materialni uspehi konference so nič ali skoraj nič. Edina konkretna korist, ki jo je imela Rusija od konference, obstoja v tem, da je ugotovila v Genovi, kakšno je stališče posameznih vlad nasproti sovjeto. To bo zelo olajšalo rusko politiko. Rusija je naredila vse mogoče, da se približa Franciji. Že dolgo časa sem so bili sovjeti sklenili priti do sporazuma s francosko vlado, in v svojem znanem pogovoru s poročevalcem lista »Matin« je Radek izrazil le mnenje svoje vlade. — Vedenje Francije v Genovi ni bilo v skladu z njenim prejšnjim vedenjem. Pred otvoritvijo konference je bil Seydoux proti povrnitvi imenja, toda v Genovi je menjal svoje stališče in z njima je menjala vsa francoska delegacija. Isto se je zgodilo v vprašanju razorožitve. Meščansko časopisje kriči o zmagi. Res je, v Genovi se ni sklenilo nič, in Poincaré bo lahko trumfiral pred zbornico narodnega bloka, toda lastniki ruskih vrednostnic bodo ostali brez stotinke. — Ententa je vedno prihajala z

vprašanjem dolgov v zvezi z vprašanjem vrnitve lastnine in odškodnine. Naravno je, da je ruska delegacija spravila v zvezo vprašanje kreditov in dolgov. Če hočeš plačati, moraš živeti. Kdor hoče biti torej plačan, mora sodelovati pri obnavljanju ruskega gospodarstva. Če hočejo kapitalisti imeti od Rusije kako korist, ji morajo pomagati obnoviti železnice, katerih pa ruska vlada ne bo dala nikoli v zakup. Tudi izmenjavanje proizvodov je zelo težko brez posojila, in zato se bodo morale vlasti v Haagu baviti tudi z vprašanjem kreditov Rusiji. Kapitalisti morajo upoštevati dejstvo, da se je v Rusiji izvršila revolucija, ki je delo delavcev. Rusija bo lahko dala kakšne koncesije, nikdar pa ne bo zanikala bistva revolucije. — Vsa pogajanja se morajo koncentrirati na vprašanje, kako bi mogli tuji kapitalisti vlagati svoj kapital, če se ohrani nacionalizirana lastnina. Star kapital ne obstoja več, ker je po večini uničen vsled posredovanja zavrežnikov samih. Če Francija opusti sabotiranje Rusije, bo poravnala svoje izgube. — Glede ruskopalske pogodbe je izjavil Radek, da je Rusija pripravljena skleniti podobne pogodbe tudi z drugimi državami. Vse govorice glede sklenitve vojaškega dogovora so absolutno brez vsake podlage. Rusija se ne namerava obvezati na kakšno pomoč Nemčiji v slučaju spopada med njo in zavezniki. Francoska sloba se ne temelji na sredstvih, ker Nemčija ne more dati Rusiji dovolj sredstev na razpolago v slučaju vojne. Tudi če bi obstojala vojaška pogodba med Rusijo in Nemčijo, bi lahko Francija razveljavila s tem, da razoroži, ker bi bili v tem slučaju tudi mi prisiljeni na razorožitev. Toda Francija noče razorožiti niti enega vojaka. — Rusija trpi lakoto, toda Rusija obstoja. Ona je zopet stopila v zbor evropskih držav. Prišlo bo še do velikih izpremenb. Genova je samo prvi korak. Ruska revolucija je prva proletarska revolucija. Nahaša se v istem položaju kakor francoska in angleška revolucija. Ni sicer več fevdalnih vlad, toda privatna lastnina je še tukaj. — Italijanski kralj — je zaključil Radek — ni kazal nikakega strahu, ko je sprejemal Čičerina, delegata države, v kateri je bil umorjen zadnji zastopnik fevdalizma. Poincaré ni vprašal: Kaj, kaj si naredil z bratom Nikolom? temveč »Kaj si naredil s sveto lastnino.« Mora se potolažiti zaradi izgubljenosti te lastnine. Doba svetih stvari je minila.«

Prva posledica genovske konference z ozirom na razmerje med Rusijo in Anglijo je ta, da je te dni po dolgih letih prvi sovjetski trgovski parnik, ki nosi ponosno ime »Karl Marx«, pristal v angleškem pristanišču Hullu. Parnik je natovoren z lesom.

SENZACIONELNA ODKRITJA O ŽERJAVOVI STRANKI IN O G. TONETU KRISTANU.

Preteklo soboto 27. t. m. se je vršil občni zbor Jadranske banke a. d. v Belgradu, in sicer v poslovnih prostorih banke v Ljubljani. Kot delegirani član upravne odbora je podal poročilo glavni ravnatelj Jadranske banke, g. Čiro Kamenarović. Njegova odkritja so naravnost senzacionalna, čeprav so o njih že davno prej govorili. Vesti o njegovih izjavah na občnem zboru so se bliskovito širile in tako so nekateri hrvaški in srbski časopisi prinesli tozadejna poročila že v soboto. Razumljivo je, da so hiteli tudi demokratski časopisi, med katerimi se je posebno odlikovalo nedeljsko »Jutro«. V svojem slovitem uvodniku ni moglo k stvarnemu poročilu g. Kamenarovića pripomniti drugega kakor: »O načelih gosp. Kamenarovića mi ne bomo razpravljali.« »Gospodje, ki so bili danes zbrani na občnem zboru Jadranske banke, so morali vedeti, da je Kamenarovićevo poročilo infamna kleveta proti ministru Žerjavu.« »Občni zbor Jadranske banke je bil političen zbor g. Kamenarovića. Mi bomo iz tega dejstva izvajali vse posledice in sprejemamo boi, ki ga je predrzno otvoril g. ravnatelj.« Višek pa je doseglo onemoglo »Jutro«, ko je pariralo predmetnim prijavam g. Kamenarovića na sledeči svoj priljubljeni način: »Ker njegovi osebni spornosti, je vmešal v svojo maščevalno politiko proti svojim predhodnikom — demokratsko stranko in dr. Žerjavo. Vajen je že posla, spravljati nas v širnem svetu na

slab glas. Leta 1918., tik pred prevratom je objavil v Parizu brošuro, v kateri kleveta našo dinastijo ter dviga ogorčene obtožbe proti »zločinskim rokam« Nikolae Pašića, tistega Pašića, o katerem danes govori tako, kakor da bi bil njegov poseben zaščitnik. (Kajne sodrugi, kako lepo zna odgovarjati »Jutro« na ravnateljeve očitke?) Podrobno bomo še pokazali metode, ki zadostno kvalificirajo človeka, ki se je danes predrznil obtoževati moža, kakršen je dr. Žerjav.

Občni zbor Jadranske banke je bil tedaj vlezan in je spravi demokrata popolnoma ob pamet, kakor vidimo. Zanimiv na ni samo zaradi tega, ker krvavo kompromitira dr. Žerjavovo stranko, temveč tudi zaradi tega, ker je objavil g. Kamenarovič naravnost gorostasna odkritja tudi o g. Antonu Kristanu, bivšemu ministru, nekdanjem »sodruhu«. Ta gospod, ki mi že davno več član naše stranke, je bil tisti, ki je največ pripomogel do nesrečnega razkola v naši stranki s svojim nad vse buržujskim udejstvovanjem. Če bi bili naši sodrugi takrat bolj zavedni, kakor pa so bili, bi ga lepo pogнали, pa če je bil še tako vlezaslužen iz prejšnjih časov, in slovenski proletarijat bi bil složen. Danes smo že tako daleč prišli, da vemo, da so v naši stranki močje kakor je bil g. Tone Kristan, popolnoma nemogoči. Ker bodo vsakega sodruga zanimali očitki g. Kamenaroviča gg. dr. Žerjavu in Kristanu, ki sta se znašla v bratskem objemu, objavljamo sledeče odstavke, h katerim se bomo še povrnili:

»Popuščanje v disciplini in krnjenje načela zdravega poslovanja — to zlo, ki se skriva pod nedolžnim izrazom »vojna psihoza« — se je bilo vgnezdilo tudi pri nas, toda potrebno je bilo, da se je odstrani za vsako ceno, ker bi moglo sicer imeti za zavod najhujše posledice. Radi tega smo se morali odreči gotovim našim sodelavcem iz prejšnje dobe, primorani pa smo bili tudi, da nekatere odstranimo. Med poslednjimi sta bila g. A. Praprotnik in dr. J. Kavčnik, ki sta nam na našo zahtevo dala obvezno pismo izjavo, da se brez našega predhodnega dovoljenja ne bosta bavila z bančnimi posli. Edina svrha tej naši zahtevi je bila, da preprečimo, da se z javnim kreditom in z javnimi prihranki bavijo osebe, ki jih v to ne moremo smatrati kot poklicane. V zemlji siromašni na kapitalu, kakor je naša, tvorijo kredit in štedenje temeljni kamen narodnega blagostanja, vsled česar ni vseeno, kdo upravlja to javno premoženje in na kakšen način, izkoriščujoč pri tem okolnost, da je bil upravitelj zavoda, ki cel svoj dober glas in svoje pošteno ime.

In vse bi ostalo pri tem, ako bi gotovi nepoznani elementi ne bili intervenirali v nameri, da se na vsak način obdrži odstranjenost osebe in obnovi stara praksa izrabljanja zavoda v strankarske in osebne — mnogokrat umazane — svrhe. Ker je uprava zavoda enostavno odbila vsako neumestno intervencijo, so nam omenjeni elementi, da rabimo njihov lastni izraz, napovedali »boj« identifikirali sebe z neko politično stranko in predstavili neinformiranemu občinstvu naše pravilno postopanje kot sovražni nastop zavoda apram omenjeni politični stranki.

Tudi preko tega bi bili enostavno prešli, ako bi dotični elementi, ki zavzemajo in ki so zavzemali v javnem življenju vplivne položaje, ne zlorabljali svojega položaja in svojih zvez, da s tem delajo zavodu neprilike in ogrožnost.

Med omenjene elemente uvrščujemo v prvi vrsti gg. drja. Žerjavo in A. Kristana, bivšega ministra ter njihove korilce. Pripominjamo, da se naša kritika nanaša na delovanje g. drja. Žerjave kot politika in narodnega poslanca.

Kakor rečeno, gospoda vodi »boj« in izvaja represalije s strani gotovih državnih uradov, v katerih ima omenjena gospoda močan vpliv vsled svojega položaja in svojih političnih zvez.

»Gospod A. Kristan, upravitelj državnega posestva Belje, nam je predlagal ustanovitev trgovske družbe a trois, potom katere naj se z ene strani izkorišča državno posestvo Belje s cenečnim nakupom proizvodov, z druge strani pa socialistične organizacije v Sloveniji s kupovanjem teh istih proizvodov od omenjene družbe.

Mi smo odbili to barantilo, toda tudi to smatralo Kristanovi drug iz demokratičnih vrst kot sovražni čin napram demokratični stranki in Slovincem.

»Kakor smo že omenili, smo odpustili gg. A. Praprotnika in dr. Kavčnika, današnjega ge-

neralnega ravnatelja, oziroma ravnatelja Slatvenke banke v Zagrebu. Med drugim je g. A. Praprotnik zlorabil svoj položaj v zavodu s tem, da je z manipulacijo pri svincu, sekvestriranem od države, oškodoval za nekoliko milijonov Pro-pagandni fond za Koroško sebi in svojim drugim v korist. To baš v težkih časih pred plebsiom, ko se je zahteval prispevek za čast slovenske zemlje tudi od najbednejšega siromaka.

S svojimi nadaljnjimi manipulacijami s svincem je g. A. Praprotnik prevaril tudi Upravno komisijo tehniško - visokošolskega fonda v Ljubljani za milijonske iznose.

Na posebno drzok način sta se pa gg. A. Praprotnik in dr. Kavčnik okoristila z manipulacijami pri svincu s tem, da sta fingirala kupčijo z imaginarno tvrdko, v to svrhu fingirala korespondenco z isto in s krivimi podpisi prevarila lasten zavod za več milijonov.

V korist obeh je interveniral g. dr. Žerjav, intimni prijatelj g. A. Praprotnika, kakor ga karakterizira sam inšpektor Druškovič. Ker pa se na intervencijo dr. Žerjave nismo ozirali, je on tudi to označil kot sovražno postopanje Jadranske banke proti demokratični stranki in Slovincem.

Upravi našega zavoda je bilo priobčeno, da je bil del dobička iz kupčije s svincem namenjen demokratični stranki. Iz knjig zavoda ni razvidno, da bi se bila demokratiška stranka kot taka okoristila s tem denarjem, kar v ostalem potrjuje tudi izrečna izjava blagajnika pokrajinske organizacije demokratiške stranke. Dognano pa je, da so ta denar dvignili ožji pristaši politike dr. Žerjave, k čemur sta jim pripomogla gg. A. Praprotnik in dr. J. Kavčnik.

Dnevne vesti.

Senzacionalna odkritja o Žerjavovi stranki in o g. Tonetu Kristanu. G. bančni ravnatelj Avgust Praprotnik nam je poslal »Poslano«, v katerem odgovarja na očitke g. Kamenaroviča. Njegovo »Poslano« iz katerega je razvidno, da je vložil gosp. Praprotnik tožbo proti g. Kamenaroviču, bomo objavili v jutrajšnji številki.

Ljubljana.

Pozor Ljubljana-Spodnja Šiška! Danes, 29. maja ob 19. v Šelenburgovi ulici 6. II. nadstropje skupna odborova seja krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani in Spodnji Šiški. Točna udeležba dolžnost. — Odbor.

V torek, 30. t. m. odborova seja izobraževalnega društva »Svoboda« v Sp. Šiški. Udeležba dolžnost. — Predsednik.

Občni zbor ljubljanske podružnice »Svobode« se bo vršil v sredo, 31. maja v občinski zborovalnici na magistratu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Začetek občnega zbora točno ob 20. (8. zvečer). Ker je občni zbor važen, pozivljamo člane ljubljanske podružnice, da se udeleže polnoštevilno. — Osrednje tanišstvo.

Z ljubljanskega magistrata. Za začasno oskrbovanje občinskih opravil postavljeni vladni komisar direktor dr. Bogumil Senekovič sprejema stranke vsak torek in petek od 11. do pol 1. dopoldne.

Iz gledališke pisarne. V ponedeljek, dne 29. t. m., igra vloga Napoleona v komediji »Madame Sans Gene« gospod Putjata.

Prvi orkestralni koncert v dvorani filharmonije priredi orkestralno društvo G. M. v četrtek 1. junija ob en četrta na 9. zvečer. Izvajajo se skladbe Suka, Bebkova, Beethovna in Saint - Saënsa. Natančni vsposred v izložbenih oknih. Predprodaja vstopnic od torka 30. t. m. dalje v pisarni Glasbene Matice.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja dne 31. maja t. l. ob 20. v veliki dvorani Mestnega doma.

Dopis o pokopališču pri sv. Križu. Prejeli smo dopis, v katerem opisuje več Ljubljancem razmere na pokopališču pri sv. Križu. V dopisu popisujejo, da sprejema vsakega obiskovalca pri vходу na pokopališče cela truma muh, ki v neznojni vročini, ki je zavladala žarijo rdeče. Merodajne kroge opozarjajo, naj jih odpravijo na katerikoli način, da se ne bodo naenkrat pojavili smrtni slučaj.

Celje.

Seja občine Okolica Celje. V nedeljo, dne 21. maja, se je vršila seja občinskega odbora občine okolice Celje. Sodr. župan otvoril sejo kakor običajno. Bil je vložen nekaj protestov proti nastopu socialističnega kluba pred zadnjo sejo dne 14. maja t. l., ker omenjeni klub ni dovolil nepoklicanim namestnikom sodelovati o važnih sklepih, ki so bili ravno na isti seji na dnevnem redu. Toda klub, zavedajoč se, da je delal popolnoma po pravilniku občinskega reda, se ni nadalje oziral na tiste malenkosti, s katerimi se moralno smešijo tisti, ki se niso držali tako, kakor to red in dostojnost zahtevata. — Nato se je prečital zapisnik zadnje seje (katere nič ni bilo) in se je odobril 1. točka dnevnega reda je bila nagrada za kraljevo poroko in še mnogo drugih prošelj. Podpredsednik sodrug Čebular poroča v imenu finančnega odseka in sicer: Namesto darila h kraljevi poroki predlagam, da se odobri 2500 K za občinske ubožce, kar naj se med imenovane sorazmerno razdeli. Za požarno brambo naj se dovoli 1000 K. Na prošnjo za pripevek za obrtno - nadaljevalno šolo se odsek ni pripravil in jo plenum vrne odseku, da pride pri prihodnji seji s konkretnimi predlogi. Za obrtno razstavo v Celju je določenih 1000 K. Na prošnjo za podelitev prispevka za dečji dom v Ljubljani dovoli občinski svet 500 K, katere pa se porabijo za dečjo stanico v Celju. — Glede popravila cest se je razvila dolga in stvarna debata, v katero so posebnost posegli sodr. Lapornik in gg. Kukovec, Božič, Omladič in drugi. Občinski tajnik prečita proračun za nabavo stroja za lomljenje kamena. Ker je nabava precej kočljiva in je potrebno vse dobro proučiti, predlaga sodr. Čebular, da se izvoli komisija, ki ima nalogo, vse proučiti in na prihodnji seji o končnih rezultatih poročati. V komisijo so izvoljeni sodr. Martinčič, gg. Goligranc in Kukovec. — Sodr. župan Hrastnik poroča o popravilu ceste od Jungerja proti Pečevniku. Koliko je imel truda in posla pa nam je dobro znano, ker popreje se nihče ni brigal za pošteno popravilo cest, katere so bile jarkom podobne. Poročal je, da se ta gramoz ne zadostuje, da bo še treba najmanj 100 m³, da se popolnoma popravi. Sodr. Martinčič predlaga, da se poveri dobični odsek kakor tudi sodr. župan, da imata polno moč, urediti vse potrebno do kraja. Ker pa je po nekaterih mestih cesta ogrožena, da je voda spodje, predlaga g. Kukovec, naj se opozori vodni odsek, da takoj popravi cesto tam, kjer je ogrožena. Sodr. Lapornik predlaga, da se naj povsod pregleda in popravi vse, kar je popravila potrebno.

Prošnje za koncesije se odklonijo in prostori zasedejo potom stanovanjskega urada. Ravnoista je z barakami. Nobena baraka se ne sme več postaviti, ki bi služila v prodajne namene. Član kluba se čudi, kako je sploh prišlo do tega, da so peku Lesjaku na Bregu dovolili postaviti barako in vpraša sodruga župana, od kdaj in od kod ima oni dovoljenje in pravico na svojem mestu, izvrševati pekovski obrt. Zahteva od županstva, da ukrene vse potrebno, kar bo odgovarjalo tozadevnim predpisom. Tako je tudi z barako Kokalovo v Gaberjih. Z barakami ne bomo krasili celjske okolice.

Na to poročila predsednik sodr. Martinčič, personalnega odseka, in sicer: V domovinsko zvezo so sprejeti sledeči: Grobelnik Marija, Povše Ignac, Ograjenšek Baltazar, Legat Ana, Brodnik Martin in Rednak Gregor. — Cestarju županu predlaga povišanje plače od 1400 K na 1800 K. Na to poročila glede lova, kar pa še ni popolnoma rešeno.

Sodr. Jelen predlaga, da se popravi vsa občinska poslopja, posebno pa dečja stanica v Gaberjih.

Sodr. župan izjavlja, da vojaštvo koraka s konji in vsem čez most, ki je le za pešce. Prirožiti so se tudi drugi odborniki, da dela vojaštvo mnogo škode na pešpotih, kakor tudi po travnikih. Sklene se vojaško oblast opozoriti, da se naj drži javnih cest in naj ne izrablja pešpotov, posebno pa mostov, ki so določeni za pešce. Prej ni bilo takih opozoril kakor danes.

Konfederaci se poviša plača za 100%. Na to je še bila volitev občinskih zastopnikov, kateri naj dne 24. maja prisostvujejo naboru.

Vidite, gospodje, na tej seji smo pa prav lepo delali in mnogo sklenili, samo reda je treba! Ker pa smo mi tega vajeni, ga tudi od drugih zahtevamo.

Polzela. V nedeljo, dne 21. maja se je vršil v gostilni pri g. Jeleni javni strokovni shod. Na shodu je poročal sodrug Leskošek, tajnik okrožne strokovne komisije v Celju. Obisk shoda je bil dober kljub velikim zaprekam, ki jih delajo v tovarni Kurka & Wildi. Značilno je, da je

delavstvo v tej tovarni zatirano in najslabše plačano. Tako so pisali tudi klerikalci že pred enim letom v »Novem Času«, vendar niso ničesar ukrenili. Sedaj na, ko je organizacija »Osrednjega društva kemičnih delavcev« potom letakov razglasila shod in ustanovitev podružnice, je dobilo delavstvo takoj 30% povišanje plač že izplačano, s čimer naj bi bilo delavstvo zadovoljno in bi pustilo organizacijo pri miru. Delavstvo se pa zaveda, da je to samo trenutna prijaznost gospodov kapitalistov. Zaveda se pa tudi, da se gode marsikateri krivice nad delavstvom, n. pr. pri odteganju davkov itd. Tudi to bo treba odpraviti in gospode podučiti, da nimajo pravice dohodninskih davkov odtegovati. Klerikalna organizacija JSZ se silno trudi, da bi ustanovila organizacijo v tovarni. Pred nekaj dnevi se je zgledil neki župnik pri tovarnarju g. dr. Wildiju ter ga prosil, naj mu pusti v tovarni vzgojevati ponižne ovčke. G. dr. Wildi mu je pa baje rekel: To bi bilo odveč, ker naši ljudje so itak pohlevni. Taki so gospodje okrog JSZ, če ustanovljajo organizacijo, gredo prositi fabrikanta. Ta črna družba je imela tudi na shodu svojega poročevalca, katerega je sodrug Leskošek tako zadel v svojem izvajanju, da se je kar odstranil. Delavstvo torej ne mara črnožolte organizacije, temveč se pridružuje kompaktnok razredni organizaciji kemičnih delavcev.

POSILANO.

Velepoštovani gospod urednik!

Z ozirom na dogodke pri današnjem občenem zboru Jadranske banke, kjer je dvignil ravnatelj, g. Kamenarovič, gorostasne obtožbe proti meni, čast mi je sporočiti Vam, da sem naročil svojemu pravnemu zastopniku gosp. dr. Novaku, da nemudoma vloži tožbo proti imenovanemu gospodu.

Hvaležen bi Vam bil, če to priobčite v svojem cenjenem listu.

Zahvaljujoč se Vam za Vašo uslugo, beležim z odličnim spoštovanjem:

Ravnatelj Avgust Praprotnik.

Ljubljana, 27. maja 1922.

POSILANO.

Velepoštovani gospod urednik!

Z ozirom na dogodke pri današnjem občenem zboru Jadranske banke, kjer je ravnatelj, g. Kamenarovič, dvignil proti meni gorostasne obtožbe, čast mi je sporočiti Vam, da sem naročil svojemu pravnemu zastopniku, da vloži nemudoma tožbo proti imenovanemu gospodu.

Hvaležen bi Vam bil, da to priobčite v svojem cenjenem listu.

Zahvaljujoč se Vam za Vašo uslugo, beležim z odličnim spoštovanjem:

Dr. Janko Kavčnik.

Ljubljana, 27. maja 1922.

UTRINEK.

Najslavnejši Amerikanec sedanje slavne dobe je nedvomno Jack Dempsey. Kadar gre ta rokoborec v Evropo, mu prirejajo kraljevske sprejeme. — In komu se klanjajo Amerikanci do tal, kadar jih obiščejo gostje iz Evrope? Nedvomno maršalu Fochu, Joffru in rokoborcu

Carpetieru! To deistvo je veleznačilno, ker dokazuje, kako daleč je prodrla v ljudske mase takozvana civilizacija. Masa se divi pretepačem in človeškim mesarjem ter obožava našemu lence v uniformi in ornatu. Ljudje srednjeveške pameti, ki se še vedno po otročje norčujejo iz abnolutno dokazanih resnic razvoja, radi čvekajo, da nočejo biti v sorodu z opico. Reveži ne vedo, da delajo krivico opici. Opica je lahko ponosna, da ni v sorodu z človekom. Opica se nikoli ne tepe za stavo; svojo moč pokaže le tedaj, če jo napade krutejša človeška opica Dempseyeva kalibra.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SHODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,
.. BROŠUR ITD. ..

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Izšla je

nova brošura!

F. Engels - M. Zagar:

„Razvoj socializma“
od utopije do znanosti.

Cena 5 Din, poština posebej.
Naroča se pri Pokrajinskem tajništvu SSJ in KDZ v Ljubljani,
Franciščanska ulica 6-I.

Za

2 dečka in 1 deklica

(7—13 let)

iščem popolne oskrbe. Ponudbe pod „Moderna vzgoja“ na upravo „Napreja“.

Vozniki! Pozor!

Po 10 do 30 kron se vam plača za voz smeti, šute, pepela, gramoza ali drugega materiala za zasipanje, če ga pripeljete na posestvo Cesta v mestni log št. 15. Oglasite in dogovorite se ravnotam v pisarni.

Morska trava za modroce

v vsaki množini se dobi najceneje pri **SEVER & KOMP**,
Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

URADNIK

s splošno izobrazbo se sprejme takoj. Plača dobra. — Prednost ima organiziran socialist, ki priznava progresivni davek. Ponudbe sprejme Uprava „Napreja“.

Ure budilke, nihalke, verižice, zlatino, srebrnico, očala in poročne prstane
kupite najbolje pri

A. Lečnik,
urar in zlatar,
Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Medič, Rakovec & Zankl.

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov

Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Novisad.
Telefon 64. Brzjavni: MERAKL, Ljubljana.

Emajlni laki.

Pravi firnež.

Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline.

Ceniki se začasno na razpošiljajo!

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki.

Telefon 336. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun št. 10.473.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.